

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 26. dubna 2012¹

Věc C-619/10

**Trade Agency Ltd
proti
Seramico Investments Ltd**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Augstākās tiesas Senāts (Lotyšsko)]

„Nařízení (ES) č. 44/2001 — Uznání a výkon soudních rozhodnutí — Důvody odmítnutí — Článek 34 nařízení č. 44/2001 — Osvědčení podle článku 54 nařízení č. 44/2001 — Doručení písemnosti, kterou bylo zahájeno řízení — Žalovaný, v jehož nepřítomnosti bylo vydáno rozhodnutí — Veřejný pořádek — Rozsudky bez věcného přezkumu a odůvodnění — Právo na spravedlivý proces“

I – Úvod

1. Předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložené Nejvyšším soudem Lotyšské republiky je výklad čl. 34 bodů 1 a 2 a článku 54 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech².

2. Článek 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 umožňuje odmítnout uznání a výkon rozsudku pro zmeškání, jestliže mu nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem. Článek 54 nařízení č. 44/2001 stanoví, že členský stát vydá osvědčení obsahující různé důležité údaje o řízení. Toto osvědčení musí být předloženo spolu s návrhem na vydání prohlášení vykonatelnosti rozsudku. Osvědčení musí v rámci poskytnutých informací uvádět datum doručení písemnosti, kterou bylo zahájeno řízení. V této souvislosti se vnitrostátní soud táže, jaký je rozsah přezkumné pravomoci soudu dožádaného státu, pokud jde o doručení písemnosti, kterou bylo zahájeno řízení: může tento soud, ač je datum doručení uvedeno na osvědčení, ještě přezkoumat, zda písemnost, kterou bylo zahájeno řízení, byla doručena, anebo je v tomto bodě vázán osvědčením?

3. Důvod odmítnutí stanovený v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001 se neuplatní, pokud žalovaný nezahájil řízení, kterým by napadl rozsudek pro zmeškání ve státě původu, ač k tomu měl možnost. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce dává Soudnímu dvoru příležitost k upřesnění jeho judikatury ohledně otázky, kdy je žalovaný povinen podat opravný prostředek ve státě původu. Je třeba vymezit, zda má žalovaný tuto povinnost i v případě, kdy mu byl odsuzující rozsudek doručen poprvé v rámci řízení o prohlášení vykonatelnosti.

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42.

4. Dále se spor v původním řízení týká i doložky o veřejném pořádku uvedené v čl. 34 bodě 1 nařízení č. 44/2001. V této souvislosti se vnitrostátní soud táže, zda skutečnost, že soud státu původu nepřezkoumal věcnou opodstatněnost žaloby před přijetím rozsudku pro zmeškání a tento rozsudek podrobně neodůvodnil, je slučitelná s právem žalovaného na spravedlivý proces zakotveným v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie³.

II – Právní rámec

5. Článek 34 nařízení č. 44/2001 se týká důvodů neuznání a uvádí:

„Rozhodnutí se neuzná,

1. je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá;
2. jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;

[...]“

6. Článek 54 nařízení č. 44/2001 se týká osvědčení, které musí vydat stát soudu původu:

„Soud nebo příslušný orgán členského státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, vydá na žádost kterékoli dotčené strany osvědčení za použití standardního formuláře uvedeného v příloze V tohoto nařízení.“

7. Příloha V nařízení č. 44/2001 obsahuje vzor pro osvědčení upravené v článku 54 tohoto nařízení:

„Osvědčení podle článků 54 a 58 o soudních rozhodnutích a soudních smírech

[...]

4.4 Datum doručení návrhu na zahájení řízení, byl-li vydán rozsudek pro zmeškání

[...]“

III – Skutkový stav

8. Společnost Seramico Investments Limited (dále jen „Seramico“) podala k High Court of Justice (Spojené království) žalobu, v níž se domáhala toho, aby společnosti Trade Agency Limited (dále jen „Trade Agency“) a další žalované bylo uloženo zaplatit 289 122,10 GBP.

9. Vzhledem k tomu, že společnost Trade Agency nepředložila žalobní odpověď, High Court of Justice, Queen's Bench Division, vydal dne 8. října 2009 rozsudek pro zmeškání, jímž společnosti Trade Agency uložil zaplatit 293 582,98 GBP na základě těchto důvodů: „Nevyjádřili jste se k žalobě, která Vám byla doručena. Z tohoto důvodu máte povinnost zaplatit žalobkyni dlužnou částku 289 122,10 GBP navýšenou o úroky z prodlení až do dne vydání rozhodnutí a k náhradě nákladů řízení ve výši 130 GBP. Celkem máte povinnost žalobkyni uhradit částku 293 582,98 GBP“.

3 — Listina základních práv Evropské unie byla slavnostně vyhlášena poprvé v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. C 364, 2000, s. 1) a podruhé ve Štrasburku dne 12. prosince 2007 (Úř. věst. C 303, 2007, s. 1 a Úř. věst. C 83, 2010, s. 389).

10. Z prohlášení vnitrostátního soudu vyplývá, že osvědčení uvedené v článku 54 nařízení vydané High Court (Spojené království) uvádělo, že „informace o soudní žalobě byly doručeny dne 10. září 2009“.

11. Dne 28. října 2009 společnost Seramico podala k Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa Lotyšské republiky návrh na vydání prohlášení vykonatelnosti rozsudku vydaného High Court v Lotyšsku. Kopie dotčeného rozsudku byla společně s osvědčením podle článku 54 nařízení č. 44/2001 přiložena k tomuto návrhu, jemuž bylo vyhověno rozsudkem ze dne 5. listopadu 2009. Rozhodnutím ze dne 3. března 2010 Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija zamītl opravný prostředek, který proti tomuto rozsudku podala společnost Trade Agency.

12. Společnost Trade Agency tedy podala k Augstākās tiesa Senāts (dále jen „vnitrostátní soud“) kasační opravný prostředek proti usnesení odvolacího soudu ze dne 3. března 2010, v němž tvrdí, že v rámci soudního řízení ve Spojeném království bylo porušeno její právo na spravedlivý proces, a proto je nutno prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí High Court v Lotyšsku zamítnout.

IV – Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

13. Vnitrostátní soud proto přerušil řízení a předložil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) V případě, kdy je k rozhodnutí zahraničního soudu přiloženo osvědčení upravené v článku 54 nařízení č. 44/2001, avšak žalovaný přesto namítá, že mu nebyla doručena žaloba, která byla podána v členském státě původu, je soud dožádaného členského státu při přezkumu důvodu odmítnutí uznání uvedeného v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001 příslušný k tomu, aby sám přezkoumal, zda informace, které jsou uvedeny v osvědčení, odpovídají důkazům? Je takto široká pravomoc soudu dožádaného členského státu v souladu se zásadou vzájemné důvěry ve výkon spravedlnosti, která je uvedena v šestnáctém a sedmnáctém bodě odůvodnění nařízení č. 44/2001?
- 2) Je rozsudek pro zmeškání, jímž je vyřešen spor po meritorní stránce, ač nebyl přezkoumán předmět žaloby a její základ, a v němž se neuvádí žádný argument týkající se opodstatněnosti žaloby, v souladu s článkem 47 Listiny a neporušuje právo žalovaného na spravedlivý proces, které je v uvedeném ustanovení zakotveno?“

14. Kromě společností Seramico a Trade Agency podaly Soudnímu dvoru písemná vyjádření německá, francouzská, irská, italská, lotyšská, litevská, holandská, polská a portugalská vláda, jakož i vláda Spojeného království a Evropská komise.

15. Dne 8. února 2012 se konalo jednání před Soudním dvorem, jehož se zúčastnili zástupci německé, francouzské, irské, lotyšské a polské vlády, jakož i vlády Spojeného království a Komise.

V – Posouzení

A – K první předběžné otázce

16. Podle čl. 34 bodu 2 se rozhodnutí neuznává, jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem. Vnitrostátní soud se svou první otázkou táže, zda v případě existence osvědčení vydaného na základě článku 54 nařízení č. 44/2001, na němž je uvedeno datum doručení návrhu na zahájení řízení, v průběhu řízení o prohlášení vykonatelnosti již nemůže být otázka doručení zpochybněna.

17. Článek 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 však též stanoví, že tento důvod odmítnutí se nemůže uplatnit, pokud žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí ve státě původu, i když k tomu měl možnost.

18. V níže uvedených úvahách nejprve přezkoumám, do jaké míry může dožádaný stát přezkoumat doručení návrhu na zahájení řízení v rámci čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 (bod 1 níže). Potom přezkoumám, za jakých podmínek nemá žalovaný právo uplatňovat tento důvod odmítnutí, pokud nevyužil žádný opravný prostředek ve státě původu (bod 2 níže).

1. Rozsah pravomoci přezkoumat doručení

19. Před posouzením otázky rozsahu přezkumné pravomoci v případě existence osvědčení vydaného na základě článku 54 nařízení č. 44/2001 stručně popíši postup stanovený už citovaným nařízením pro účely prohlášení vykonatelnosti. Teleologický výklad čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 je totiž možný pouze tehdy, zohlední-li se struktura tohoto nařízení.

a) Struktura nařízení č. 44/2001

20. Řízení týkající se prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí podle nařízení č. 44/2001 probíhá ve dvou etapách. V první etapě se prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí vydá téměř automaticky po výlučně formálním přezkumu předložených dokladů⁴. Je k tomu potřeba předložit úřední vyhotovení dotčeného rozhodnutí a v zásadě i osvědčení uvedené v článku 54 nařízení č. 44/2001 (kromě výjimek stanovených v článku 55 tohoto nařízení).

21. Přezkum důvodů odmítnutí je možný až ve druhé etapě. Účastník řízení, ve vztahu k němuž se navrhuje výkon rozhodnutí, může podat opravný prostředek proti rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti v souladu s článkem 43 nařízení č. 44/2001. Podle čl. 45 odst. 1 nařízení č. 44/2001 může soud, u něhož byl opravný prostředek podán, zamítnout nebo zrušit prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí pouze na základě jednoho z důvodů pro neuznání uvedených v člancích 34 a 35 nařízení.

22. Z předkládacího rozhodnutí jasně nevyplývá, zda návrh na zahájení řízení, o který se jedná ve sporu v původním řízení, byl doručen ve Spojeném království nebo v zahraničí. Tato otázka však není pro účely uplatnění čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 relevantní, jelikož tento se má uplatňovat v obou případech⁵.

b) Výklad čl. 34 bodu 2 a článku 54 nařízení č. 44/2001

23. První předběžná otázka se v podstatě týká rozsahu přezkumu soudu dožádaného státu. Může tento soud nezávisle na datu doručení uvedeném na osvědčení vydaném na základě článku 54 nařízení č. 44/2001 přezkoumat doručení návrhu, či dokonce popřít samu existenci takového doručení?

24. Znění čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, podle něhož se rozhodnutí neuzná, jestliže návrh na zahájení řízení nebyl žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, doručen v časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, svědčí *a priori* ve prospěch práva na úplný přezkum.

4 — Viz bod 17 odůvodnění nařízení č. 44/2001.

5 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. června 1985, Debaecker a Plouvier (49/84, Recueil, s. 1779, body 11 až 13).

25. Soudní dvůr ve vztahu k Bruselské úmluvě zdůraznil, že cílem této úmluvy je zabezpečit účinnou ochranu práv žalovaného, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno. S tímto cílem byl přezkum, zda byl návrh na zahájení řízení řádně doručen, svěřen soudu státu původu i soudu dožádaného státu⁶.

26. V rozsudku ASML Soudní dvůr též připomněl význam práva na obranu v souvislosti s čl. 34 bodem 2 nařízení č. 44/2001. V kontextu tohoto článku musí mít podle Soudního dvora druhý soud, který má rozhodnout o uznání a výkonu rozsudku, možnost znovu přezkoumat otázku doručení. Soudní dvůr proto shledal, že dodržování práva na obranu žalovaného, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, je zabezpečeno dvojím přezkumem i v rámci nařízení č. 44/2001⁷. Soudní dvůr se výslovně vyjádřil v tomto smyslu, ačkoli na základě čl. 26 odst. 2 nařízení č. 44/2001 ve spojení s ustanovením čl. 19 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech⁸ je již soud státu původu povinen v případě doručení do ciziny ověřit, zda návrh na zahájení řízení byl žalovanému doručen v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem.

27. Irská vláda má však pochybnosti o tom, zda zjištění Soudního dvora v rozsudku ASML mohou být uplatněna na projednávanou věc. Poznává, že nic v tomto rozsudku nenaznačuje, že v dané věci bylo vydáno osvědčení. V projednávané věci však existence takového osvědčení podle jejího názoru vylučuje dvojí přezkum doručení.

28. Je pravda, že rozsudek ASML neobsahuje žádnou výslovnou zmínku o existenci osvědčení. Ačkoli je vysoce pravděpodobné, že takovéto osvědčení bylo vydáno na základě článku 54 nařízení č. 44/2001 (vydání osvědčení je totiž podle tohoto nařízení pravidlem), rozsudek jeho existenci nezmiňuje. Jak však uvedu níže, úvahy Soudního dvora o dvojím přezkumu doručení jsou platné i v případě, kdy bylo osvědčení vydáno.

i) Gramatický a systematický výklad nařízení č. 44/2001

29. Podle článku 54 nařízení č. 44/2001 soud nebo příslušný orgán členského státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno, vydá na žádost kterékoli dotčené strany osvědčení za použití standardního formuláře uvedeného v příloze V tohoto nařízení. Z bodu 4.4 této přílohy vyplývá, že osvědčení musí uvádět datum doručení návrhu na zahájení řízení, byl-li vydán rozsudek pro zmeškání. V souladu s čl. 53 odst. 2 nařízení č. 44/2001 musí být toto osvědčení připojeno k návrhu na prohlášení vykonatelnosti⁹.

30. Ze znění nařízení č. 44/2001 nelze dovodit, že informace obsažené v osvědčení o doručení návrhu na zahájení řízení jsou závazné v rámci řízení o opravném prostředku proti prohlášení vykonatelnosti.

31. Jiná ustanovení nařízení č. 44/2001 výslovně zakazují soudu dožádaného státu přezkoumávat některé skutkové okolnosti. Článek 35 odst. 2 nařízení č. 44/2001 tak stanoví, že při posuzování toho, zda je dána příslušnost uvedená v předchozím odstavci, je dožádaný soud nebo orgán vázán skutkovými zjištěními, na nichž soud členského státu původu založil svou příslušnost. Rovněž článek 36 nařízení č. 44/2001 stanoví, že cizí rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.

6 — Rozsudky ze dne 15. července 1982, Pandy Plastic Products (228/81, Recueil s. 2723, bod 13), a ze dne 3. července 1990, Lancray (C-305/88, Recueil s. I-2725, bod 28).

7 — Rozsudek ze dne 14. prosince 2006, ASML (C-283/05, Sb. rozh. s. I-12041, bod 29).

8 — Úř. věst. L 160, s. 37, nyní nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 (Úř. věst. L 324, s. 79).

9 — Článek 55 nařízení č. 44/2001 upravuje alternativní řešení, není-li osvědčení vydáno podle článku 54.

32. Skutečnost, že nařízení č. 44/2001 výslovně vylučuje některé skutkové okolnosti z přezkumu soudu dožadáného státu, podle všeho svědčí o tom, že v ostatním považuje soud dožadáného státu za oprávněný k tomu, aby sám ověřil, zda jsou splněny podmínky jednotlivých pravidel. Totéž se týká čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001.

33. V rámci systematického výkladu nařízení č. 44/2001 je třeba též uvést rozdíl mezi osvědčením upraveným v článku 54 tohoto nařízení a osvědčením upraveným v čl. 42 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti¹⁰. Článek 41 odst. 2 a čl. 42 odst. 2 nařízení č. 2201/2003 též stanoví, že osvědčení musí být přiloženo k rozhodnutí, o jehož výkon se žádá. Soudní dvůr v souvislosti s tímto osvědčením prohlásil, že soud dožadáného státu není oprávněn vykonávat přezkum podmínek vydání osvědčení¹¹.

34. Dvě výše uvedená nařízení a jejich ustanovení týkající se osvědčení se však liší natolik, aby bylo možno vytvořit paralelu ohledně závaznosti osvědčení. Nařízení č. 2201/2003 zavedlo systém, v jehož rámci jsou rozhodnutí týkající se práva na styk s dítětem a rozhodnutí o navrácení dítěte, která byla osvědčena v členském státě původu v souladu s ustanoveními tohoto nařízení, bez dalšího uznávána a jsou vykonatelná ve všech členských státech, přičemž se nevyžaduje řízení o prohlášení vykonatelnosti a jejich uznání není možné napadnout¹². Je tedy logické, že osvědčení může být přezkoumáno pouze ve státě původu.

35. Nařízení č. 44/2001 na rozdíl od nařízení č. 2201/2003 neupustilo od řízení o prohlášení vykonatelnosti. Existují též značné rozdíly v řízení o vydání osvědčení. V rámci nařízení č. 2201/2003 tak musí být osvědčení vydáno soudem, zatímco osvědčení upravené v článku 54 nařízení č. 44/2001 nemusí být nevyhnutelně vydáno soudem a stačí, že se shromáždí již existující informace. Kromě toho pouze nařízení č. 2201/2003 obsahuje ve svém článku 43 výslovné ustanovení týkající se opravy osvědčení. Přezkum doručení návrhu na zahájení řízení je na základě čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 v konečném důsledku možný pouze tehdy, jestliže ve státě původu není stanovena žádná možnost opravného prostředku.

36. Srovnání s nařízením č. 2201/2003 tedy svědčí v neprospěch závaznosti osvědčení upraveného v článku 54 nařízení č. 44/2001.

ii) Teleologický výklad nařízení č. 44/2001

37. Důvod zavedení osvědčení upraveného v článku 54 nařízení č. 44/2001 nebrání ani úplnému přezkumu doručení návrhu na zahájení řízení soudem dožadáného státu.

38. Z geneze nařízení č. 44/2001 vyplývá, že osvědčení bylo zavedeno s cílem ulehčit procesní formality na straně navrhovatele. Namísto nutnosti předložit různé dokumenty, z kterých by každý obsahoval část potřebných údajů (jak to bylo stanoveno v předchozí právní úpravě), stačí, když navrhovatel předloží osvědčení, které zahrnuje všechny užitečné informace¹³.

39. Důvodem zavedení osvědčení je tedy zjednodušení a racionalizace způsobů uznání a výkonu rozsudků v průběhu první etapy řízení. Osvědčení též umožňuje vyhnout se potřebě překladů, jelikož formulář a údaje každé rubriky jsou ve všech jazykových zněních jednotné.

10 — Úř. věst. L 338, s. 1.

11 — Rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, Sb. rozh. s. I-14247, bod 54).

12 — Viz bod 23 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 a rozsudek Aguirre Zarraga (výše uvedená poznámka pod čarou 11, bod 48).

13 — Důvodová zpráva k návrhu nařízení Rady (ES) o soudní příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 14. července 1999, [COM (1999) 348 final, s. 26].

40. Obsah osvědčení v podstatě odráží rozsah soudního přezkumu dožádaného státu v průběhu první etapy řízení o prohlášení vykonatelnosti. Informace, které jsou v něm obsaženy, umožňují rychle přezkoumat, zda jsou splněny podmínky prohlášení vykonatelnosti. Díky osvědčení tak lze snadno ověřit, zda jsou účastníci řízení ve věci samé totožní s účastníky řízení o prohlášení vykonatelnosti a zda, formálně vzato, rozhodnutí skutečně patří do působnosti nařízení č. 44/2001. Cílem osvědčení upraveného v článku 54 nařízení č. 44/2001 je tedy především zjednodušit první etapu řízení o prohlášení vykonatelnosti.

41. Je pravda, že datum doručení návrhu na zahájení řízení není pro první etapu řízení relevantní, neboť důvod odmítnutí stanovený v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001 (absence doručení návrhu na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu) může být přezkoumán pouze v druhé etapě řízení o prohlášení vykonatelnosti. Souhrnné předložení osvědčení upraveného v článku 54 nařízení č. 44/2001 je však užitečné i v případě přezkumu vykonaného v průběhu druhé etapy, a přispívá tak ke zjednodušení řízení. Zatímco dřívější právní úprava (čl. 46 bod 2 Bruselské úmluvy) stanovovala, že originál či úředně ověřená kopie dokumentu prokazujícího doručení návrhu na zahájení řízení ve sporu v hlavním řízení musí být předloženy společně s překladem, přepis data doručení do osvědčení upraveného v článku 54 nařízení č. 44/2001 vede ke zjednodušení řízení o prohlášení vykonatelnosti, protože lze snadno ověřit, zda k doručení došlo v dostatečném časovém předstihu.

42. Jediným důvodem existence osvědčení je však toto zjednodušení řízení. Z nařízení č. 44/2001 nelze vyvodit omezení rozsahu přezkumu v rámci řízení o prohlášení vykonatelnosti.

43. Neshledávám důvod, proč by doručení nemělo být předmětem přezkumu v rámci nařízení č. 44/2001, které pouze stanoví zápis data doručení do osvědčení, tedy přepis obsahu dokumentu prokazujícího doručení, který jako takový není třeba přeložit. Samotné osvědčení, do něhož je na základě spisu ve věci přepsáno datum doručení návrhu na zahájení řízení, totiž představuje vyšší riziko pochybení ve srovnání s předložením originálu dokumentu osvědčujícího doručení, což tím více svědčí ve prospěch závěru, že soud dožádaného státu má mít možnost provést také přezkum doručení. Osvědčení upravené v článku 54 nařízení č. 44/2001 neposkytuje větší záruku správnosti než originální dokument, který dříve bylo nutno předložit k dosvědčení doručení.

44. Je též třeba zohlednit skutečnost, že osvědčení upravené v článku 54 nařízení č. 44/2001 uvádí pouze datum doručení. V rámci řízení o opravném prostředku je však třeba na základě čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 přezkoumat, zda návrh na zahájení řízení byl doručen žalovanému v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem. Naproti tomu osvědčení neposkytuje žádnou užitečnou informaci pro účely ověření způsobu, jakým bylo doručení provedeno, nemůže mít tedy z tohoto hlediska žádnou závaznost. Nelze logicky vysvětlit, proč by samo datum doručení, a v důsledku toho implicitní otázka, zda návrh na zahájení řízení byl skutečně doručen, nemohly být přezkoumány, zatímco způsob, jakým bylo doručení provedeno, by byl nadále přezkoumatelný. Tyto různé aspekty doručení totiž nejsou v rámci čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 objektivně oddělitelné.

45. Výklad navržený výše není v rozporu ani se zásadou vzájemné důvěry ve výkon spravedlnosti členskými státy, na níž je nařízení č. 44/2001 založeno¹⁴.

46. Je pravda, že existuje rozpor mezi možnostmi vykonat dvojí přezkum doručení soudem státu původu i soudem, u něhož je podán opravný prostředek v dožádaném členském státě, a zásadou vzájemné důvěry a cílem rychlého a co nejzjednoduššího uznání. Z bodu 18 odůvodnění nařízení č. 44/2001 však vyplývá, že cílem tohoto nařízení je též zabezpečit právo na obranu¹⁵.

14 — Body 16 a 17 odůvodnění nařízení č. 44/2001 a rozsudek ze dne 27. dubna 2004, Turner (C-159/02, Recueil, s. I-3565, body 24 a 25 a citovaná judikatura).

15 — Soudní dvůr rovněž potvrdil právo na obranu ve svém rozsudku ze dne 28. dubna 2009, Apostolides (C-420/07, Sb. rozh. s. I-3571, bod 73).

47. Článek 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 představuje obzvlášť významný případ uplatnění práva žalovaného na spravedlivý proces, protože brání tomu, aby byl rozsudek prohlášen za vykonatelný na základě citovaného nařízení, pokud žalovaný neměl možnost bránit se u soudu původu¹⁶. Nařízení č. 44/2001 takto vyvažuje protichůdný zájem žalobce na rychlém uznání a výkonu rozsudku a právo na obranu v případě rozsudku pro zmeškání.

48. Skutečnost, že čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 odkazuje především na opravné prostředky existující ve státě původu a umožňuje odmítnout uznání pouze v případě neexistence opravného prostředku v tomto státě, naplňuje zásadu vzájemné důvěry. Pokud bychom měli za to, že osvědčení upravené v článku 54 nařízení č. 44/2001 je pro soud dožádaného státu závazné, účastník řízení, ve vztahu k němuž se výkon rozsudku navrhuje, by byl zbaven jakékoliv možnosti dát přezkoumat v rámci kontradiktorního řízení údajnou absenci doručení návrhu na zahájení řízení. Na čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 se totiž lze odvolávat pro účely odůvodnění odmítnutí výkonu rozsudku pouze tehdy, když kromě nedoručení návrhu na zahájení řízení žalovaný neopomněl podat proti dotčenému rozsudku opravné prostředky. V takovém případě vykonávací řízení poskytuje žalovanému poprvé možnost napadnout v rámci kontradiktorního řízení zákonnost doručení návrhu na zahájení řízení. Jak již bylo uvedeno, osvědčení stanovené v článku 54 nařízení č. 44/2001 není vydáno v rámci kontradiktorního řízení a nemusí být ani vystaveno soudem.

49. Je tedy třeba předběžně dospět k závěru, že poznámka o doručení návrhu na zahájení řízení na osvědčení upraveném v článku 54 nařízení č. 44/2001 není závazná.

2. Nevyčerpání opravných prostředků

50. Podle čl. 34 bodu 2 ve spojení s článkem 45 nařízení č. 44/2001 nelze prohlášení vykonatelnosti rozsudku odmítnout, pokud měl žalovaný možnost podat opravný prostředek v členském státě původu a tvrdit, že návrh na zahájení řízení mu nebyl doručen v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem¹⁷. Předkládající soud nepoložil žádnou otázku, která by se týkala této dodatečné podmínky stanovené v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001.

51. Mám však za to, že tuto otázku je potřeba přezkoumat pro podání náležité odpovědi na první předběžnou otázku.

52. Jak uvádí předkládací rozhodnutí, společnost Trade Agency ve věci v původním řízení tvrdila, že se poprvé dozvěděla o rozsudku pro zmeškání, jehož výkon se navrhuje, až v rámci řízení o prohlášení vykonatelnosti v Lotyšsku.

53. Pokud by právní úprava Spojeného království stále umožňovala v takovém pokročilém stádiu podání opravného prostředku proti rozsudku pro zmeškání, je třeba si položit otázku, zda by na základě čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 byl žalovaný ještě povinen podat takovýto opravný prostředek ve státě původu, včetně případu, kdy se o rozsudku pro zmeškání dozvěděl v průběhu řízení o prohlášení vykonatelnosti – jako je tomu v projednávané věci –, anebo zda se v takovém případě může přímo dovolávat důvodu odmítnutí stanoveného v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001.

54. Ze znění čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 nevyplývá, že povinnost napadnout rozsudek ve státě původu je časově omezena. Článek 46 odst. 1 nařízení č. 44/2001 výslovně umožňuje soudu, u něhož byl podán opravný prostředek v dožádaném státě, řízení přerušit, jestliže byl proti rozhodnutí v členském státě původu podán řádný opravný prostředek. To dokládá, že samo nařízení č. 44/2001 považuje za možné, aby řízení ve státě původu a v dožádaném státě probíhala souběžně a vzájemně se časově překrývala.

16 — Rozsudek ze dne 14. října 2004, Maersk Olie & Gas (C-39/02, Sb. rozh. s. I-9657, bod 55).

17 — Rozsudek Apostolides (uvedený v poznámce pod čarou 15, bod 78).

55. Proti časovému omezení povinnosti žalovaného napadnout rozsudek ve státě původu však svědčí zejména smysl a účel nařízení č. 44/2001. Nařízení č. 44/2001 se snaží v co nejvyšší možné míře zabránit tomu, aby účastník řízení, ve vztahu k němuž se navrhuje výkon rozsudku, unikl výkonu, pokud druhý účastník řízení disponuje právoplatným cizím titulem.

56. Hodlá-li žalovaný napadnout rozsudek pro zmeškání, musí své argumenty uplatnit ve státě původu, aby tak docílil zrušení či přinejmenším změny exekučního titulu. Žalovaný naproti tomu nesmí nechat rozsudek nabyt právní moci tak, že opomene podat opravný prostředek s cílem vyhnout se platnému cizímu titulu tím, že se bude dovolávat – v dožádaném státě – čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001.

57. V opačném případě by bylo totiž pro žalovaného, který ve státě původu nevlastní žádný majetek, výhodné, že v tomto státě nenapadne rozsudek pro zmeškání, který byl proti němu vydán, navzdory tomu, že návrh na zahájení řízení mu nebyl doručen nebo mu byl doručen nesprávným způsobem. Podání opravného prostředku ve státě původu totiž zahrnuje riziko, že žalovaný bude úspěšný, pokud jde o řádnost doručení a zákonnost rozsudku vydaného pro zmeškání, ale nebude úspěšný v merituu věci na základě zákonného průběhu řízení. Naproti tomu, pokud se namísto podání opravného prostředku ve státě původu bude dovolávat čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 v průběhu řízení o prohlášení vykonatelnosti, znemožní s konečnou platností výkon cizího rozsudku v dožádaném státě, jelikož přezkum se omezuje pouze na otázku nepřítomnosti v řízení.

58. Pro určení, zda žalovaný mohl podat opravný prostředek v rámci čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, je však Soudní dvůr názoru, že nestačí, aby žalovaný věděl o existenci rozsudku pro zmeškání, ale též se vyžaduje, aby mu byl tento rozsudek doručen. Z toho vyplývá, že žalovaný může podat opravný prostředek proti rozsudku pro zmeškání vydanému proti němu pouze tehdy, když o obsahu takového rozsudku skutečně věděl prostřednictvím doručení vykonaného v dostatečném časovém předstihu k tomu, aby se mohl připravit na jednání před soudem státu původu¹⁸.

59. Podle mého názoru doručení rozsudku pro zmeškání soudem dožádaného státu může splňovat požadavky rozsudku ASML.

60. Článek 42 odst. 2 nařízení č. 44/2001 totiž stanoví, že „prohlášení vykonatelnosti se doručí straně, vůči níž je výkon navrhován, spolu s rozhodnutím, pokud jí toto ještě nebylo doručeno“. Slovo „rozhodnutí“ použité v tomto ustanovení se může vztahovat pouze na rozhodnutí, jehož výkon je navrhován¹⁹.

61. Nařízení č. 44/2001 tedy samo považuje za možné, že rozsudek pro zmeškání se doručí straně, ve vztahu k níž je výkon navrhován, až v průběhu řízení o prohlášení vykonatelnosti. Lze se tedy logicky domnívat, že doručení provedené soudem dožádaného státu současně s prohlášením vykonatelnosti též představuje doručení ve smyslu úvah Soudního dvora ve výše uvedeném rozsudku ASML²⁰. Ve sporu ve věci ASML rozsudek pro zmeškání nebyl doručen spolu s prohlášením vykonatelnosti²¹.

62. Doručení rozsudku soudem dožádaného státu v průběhu řízení o prohlášení vykonatelnosti je tedy v zásadě dostatečné za podmínky, že žalovanému zůstane dost času na to, aby se mohl účelně bránit ve státě původu.

63. Tato věc se však vyznačuje jinou zvláštností, která je předmětem druhé předběžné otázky. Rozsudek pro zmeškání vydaný ve Spojeném království se liší tím, že jeho odůvodnění je založeno pouze na nepřítomnosti žalovaného a neobsahuje žádné jiné vysvětlení ohledně opodstatněnosti návrhu. Pokud jde o úlohu doručení rozsudku pro zmeškání, Soudní dvůr ve výše citovaném rozsudku

18 — Rozsudek ASML (uvedený v poznámce pod čarou 7, bod 49).

19 — Rovněž v tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta Légera ze dne 28. září 2006 ve věci, v níž byl vydán rozsudek ASML.

20 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 1996, Van der Linden (C-275/94, Recueil, s. I-1393).

21 — Body 91 a násl. odůvodnění generálního advokáta Légera ve věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek ASML.

ASML shledal, že možnost účinné obrany vyžaduje, aby se žalovaný mohl seznámit s odůvodněním rozsudku pro zmeškání za účelem jeho účinného zpochybnění²².

64. V rámci odmítnutí uznání uvedeného v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001 se tedy absence či nedostatečnost odůvodnění rozsudku pro zmeškání musí posuzovat ve vztahu k podmínkám podání opravného prostředku a překážkám, které jsou s tím spojené. Vláda Spojeného království uvedla, že odůvodnění rozsudku pro zmeškání je třeba vnímat v kontextu návrhu na zahájení řízení a podrobného popisu návrhových žádání („particulars of claim“), jelikož tyto dokumenty poskytují podrobnosti o skutkovém stavu a právním základě nároku. Rozhodnutí předkládajícího soudu jasně neuvádí, zda kromě prohlášení vykonatelnosti byl žalovanému doručen pouze rozsudek pro zmeškání nebo i návrh na zahájení řízení. Pokud návrh na zahájení řízení nebyl žalovanému doručen spolu s prohlášením vykonatelnosti, lze mít za to, že žalovaný nemohl účinně napadnout rozsudek pro zmeškání. Pokud jde o podrobnosti, odkazují na úvahy věnované druhé předběžné otázce. O tomto bodu musí v konečném důsledku rozhodnout předkládající soud.

3. Odpověď na první předběžnou otázku

65. Na první předběžnou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že poznámka týkající se doručení návrhu na zahájení řízení uvedená v osvědčení upraveném v článku 54 nařízení č. 44/2001 není závazná, ale může být přezkoumána soudem v rámci řízení o opravném prostředku proti prohlášení vykonatelnosti. Skutečnost, že rozsudek pro zmeškání byl žalovanému doručen pouze soudem dožádaného státu současně s prohlášením vykonatelnosti, nezbavuje žalovaného povinnosti, která pro něj vyplývá z čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, podat opravný prostředek proti rozsudku pro zmeškání ve státě původu, pokud jej rozsudek pro zmeškání nebo jakýkoliv jiný dokument, který mu byl doručen, seznamuje s důvody rozsudku takovým způsobem, že je může účinně napadnout.

B – Ke druhé předběžné otázce

66. Svou druhou předběžnou otázkou se předkládající soud táže, zda je rozsudek pro zmeškání bez přezkumu právního základu žaloby, který v důsledku toho neobsahuje žádné argumenty ohledně věcné opodstatněnosti žaloby, slučitelný s právem na spravedlivý proces ve smyslu článku 47 Listiny základních práv Evropské unie.

67. Předkládající soud pokládá tuto otázku z hlediska doložky o veřejném pořádku stanovené v čl. 34 bodě 1 nařízení č. 44/2001, která ve spojení s článkem 45 nařízení č. 44/2001 umožňuje odmítnout prohlášení vykonatelnosti, pokud je uznání rozsudku, jehož výkon se navrhuje, ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se žádá o uznání.

68. Na úvod je třeba uvést, že v případě rozsudku pro zmeškání se má doložka o veřejném pořádku stanovená v čl. 34 bodě 1 nařízení č. 44/2001 uplatnit pouze tehdy, dojde-li k jinému porušení veřejného pořádku, než je případ konkrétně stanovený v čl. 34 bodě 2 nařízení č. 44/2001 (absence doručení návrhu na zahájení řízení). Případ odmítnutí uznání a výkonu rozsudku pro zmeškání z důvodu, že návrh na zahájení řízení nebyl doručen, je totiž předmětem samostatného a taxativního ustanovení čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, a tohoto důvodu odmítnutí se tedy nelze dovolávat na základě čl. 34 bodu 1 tohoto nařízení.

²² — Rozsudek ASML (uvedený v poznámce pod čarou 7, bod 35).

1. Doložka o veřejném pořádku v judikatuře Soudního dvora

69. V rozsudku Krombach Soudní dvůr uvedl, v souvislosti s dřívějším ustanovením zakotveným v Bruselské úmluvě, že i když mu nepřísluší definovat obsah veřejného pořádku smluvního státu, přísluší mu nicméně kontrolovat meze, v jejichž rámci může soud smluvního státu používat tento pojem, aby neuznal rozhodnutí soudu jiného smluvního státu²³.

70. Podle judikatury Soudního dvora týkající se Bruselské úmluvy přichází použití ustanovení o veřejném pořádku v úvahu pouze v případě, že uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném smluvním státě by nepřijatelným způsobem narušovaly právní řád státu, v němž se o uznání žádá, neboť by byla dotčena základní zásada. Porušení musí být *ve zjevném rozporu* s právním pravidlem, jež je považováno za zásadní pravidlo právního řádu státu, v němž se žádá o uznání, nebo s právem, které je v tomto právním řádu uznáno za základní právo²⁴.

71. Tuto judikaturu je třeba vztáhnout na výklad čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001 tím spíše, že jeho formulace zohlednila vyjádření Soudního dvora: unijní zákonodárce tak výslovně začlenil požadavek zjevného porušení veřejného pořádku do znění čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001.

72. V důsledku toho vnitrostátní soud nepřekročí meze, které mu jsou stanoveny pro konstatování porušení veřejného pořádku, pokud jsou vnitrostátní požadavky veřejného pořádku základem pro nápravu zjevného porušení základních práv uznaných v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) a v jiném právním řádu²⁵.

73. V projednávané věci není třeba zkoumat otázku, zda vnitrostátní veřejný pořádek může výjimečně obsahovat i jiné požadavky anebo zda musí vždy odpovídat obsahu veřejného pořádku tak, jak vyplývá ze základních práv Unie. Otázka předkládajícího soudu se totiž výslovně týká pouze požadavků článku 47 Listiny základních práv Evropské unie.

74. Podle čl. 47 druhého pododstavce Listiny základních práv má každý právo na to, aby jeho věc byla spravedlivě projednána.

75. Ze zásady jednotnosti čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv vyplývá, že pokud tato obsahuje práva odpovídající právům zaručeným v EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Právo na spravedlivý proces je zakotveno v článku 6 EÚLP. Článku 47 Listiny základních práv je tedy třeba přiznat stejný smysl a rozsah, jaký judikatura Evropského soudu pro lidská práva přiznává článku 6 EÚLP²⁶.

76. Existence práva na obranu zastává přední místo v zajištění a průběhu spravedlivého procesu²⁷. Právo žalovaného být vyslechnut se začleňuje do práva na obranu. Situace, kdy žalovaný v rámci soukromoprávního řízení nemůže účinně napadnout návrh, a v důsledku toho být vyslechnut před přijetím soudního rozhodnutí, tedy představuje porušení základního práva na spravedlivý proces.

23 — Rozsudky ze dne 28. března 2000, Krombach (C-7/98, Recueil s. I-1935, bod 23), a ze dne 2. dubna 2009, Gambazzi (C-394/07, Sb. rozh. s. I-2563, bod 26).

24 — Výše uvedené rozsudky Krombach (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 37) a Gambazzi (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 27).

25 — V tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Krombach (uvedený v poznámce pod čarou 23, body 38 a 39) a Gambazzi (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 28).

26 — V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. února 2008, Varec (C-450/06, Sb. rozh. s. I-581, bod 48), a ze dne 5. října 2010, McB. (C-400/10 PPU, Sb. rozh. s. I-8965, bod 53).

27 — Rozsudek Gambazzi (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 28).

77. Právo být vyslechnut však nevede k zákazu přijetí soudního rozhodnutí do té doby, dokud se žalovaný účinně nevyjádří k návrhu. Právo být vyslechnut je totiž dodrženo, pokud žalovanému byla účinně poskytnuta možnost uplatnit své argumenty. Rozhodnutí nevyužít tuto možnost spadá do odpovědnosti žalovaného, přičemž práva být vyslechnut se může též vzdát²⁸.

78. Právo na obranu totiž není zaručeno bez omezení. Tato omezení musí proto skutečně odpovídat cílům obecného zájmu, které sleduje dotčené opatření, a s ohledem na sledovaný cíl nepředstavovat zjevný a nepřiměřený zásah do takto zaručených práv²⁹.

79. Právo na obranu koliduje zejména s protichůdnými základními právy protistrany, jimiž jsou především záruka mít možnost uplatnit svá práva prostřednictvím soudní žaloby – tato záruka je zakotvena jako základní právo na úrovni státu – a s tím související právo na rychlé řízení. Procesní pravidla týkající se rozsudků pro zmeškání nastolují rovnováhu mezi právem na obranu a právy žalobce, a v důsledku toho omezují právo být vyslechnut. Přispívají k řádnému výkonu spravedlnosti a umožňují uplatnit právo žalobce na rychlou soudní ochranu. Absence reakce žalovaného na žalobu, která proti němu byla podána, nesmí paralyzovat řízení.

80. Lze se proto domnívat, že všechny právní řády členských států znají princip rozsudků pro zmeškání. Jednací řád Soudního dvora též stanoví tuto možnost³⁰.

81. Pochybnosti vyjádřené předkládajícím soudem o souladu rozsudku s veřejným pořádkem však nemají původ ve skutečnosti, že rozsudek byl vydán pro zmeškání v nepřítomnosti žalovaného. Jak uvedla Komise, i lotyšské právo zná princip rozsudků pro zmeškání. Pochybnosti předkládajícího soudu se týkají spíše skutečnosti, že v projednávané věci procesní pravidla státu původu nezavazují soud v rámci rozsudku pro zmeškání přezkoumat, zda právo požadované žalobcem skutečně existuje, a že rozsudek nemá žádné věcné odůvodnění.

2. Nedostatek odůvodnění dotčeného rozsudku

82. Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva právo na spravedlivý proces zakotvené v článku 6 EÚLP v zásadě zavazuje soudy odůvodnit svá rozhodnutí³¹.

83. Evropský soud pro lidská práva kromě toho opakovaně rozhodl, že požadavky týkající se povinnosti odůvodnění nesmí být nepřiměřeně vysoké a mohou se měnit v závislosti na povaze rozhodnutí a okolnostech projednávaného případu³². V této souvislosti je třeba zejména zohlednit povahu rozhodnutí a rozdíly v právních rádech smluvních států.

84. Povinnost odůvodnění soudních rozhodnutí má dvojí cíl. Zaprvé směřuje k zajištění dodržení práva být vyslechnut, jelikož soud musí dostatečně přezkoumat tvrzení účastníků řízení³³. Tento aspekt není relevantní v případě, kdy rozsudek pro zmeškání proti žalovanému, v jehož nepřítomnosti byl vydán, vyhověl žalobě. V takovém případě totiž žalovaný nepředložil argumenty, které by mohly být uvedeny v odůvodnění rozsudku.

28 — Evropský soud pro lidská práva (ESLP), rozsudek Makarenko v. Rusko ze dne 22. prosince 2009 (žaloba č. 5962, § 135). V tomto rozsudku ESLP rozhodl, že každý účastník řízení se může vzdát účasti na jednání. Toto vzdání se musí být jasné a musí být doprovázeno určitými minimálními zárukami, které se vymezí dle významu práva, jehož se dotčený účastník řízení vzdal.

29 — Rozsudek Gambazzi (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 29).

30 — Článek 94 jednacího řádu Soudního dvora.

31 — ESLP, rozsudky Hirvisaari v. Finsko ze dne 27. září 2001 (žaloba č. 49684/99, § 30); Ruiz Torija v. Španělsko ze dne 9. září 1994 (žaloba č. 18390/91, § 29), a Higgins v. Francie ze dne 19. února 1998 (žaloba č. 20124/92, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí*, 1998-I, § 4).

32 — ESLP, rozsudky Ruiz Torija v. Španělsko (uvedený v poznámce pod čarou 31, § 29) a Van de Hurk v. Nizozemsko ze dne 19. dubna 1994 (žaloba č. 16034/90, řada A č. 288, s. 20, § 61).

33 — ESLP, rozsudky Jokela v. Finsko ze dne 21. května 2002 (žaloba č. 28856/95, § 72 a 73), a Nedzela v. Francie ze dne 27. července 2006 (žaloba č. 73695/01, § 55).

85. Zadruhé povinnost odůvodnění musí umožnit účastníkovi řízení, který neměl ve věci úspěch, aby mohl účinně uplatnit opravné prostředky, které má k dispozici. Tento účastník řízení musí mít možnost porozumět důvodům rozsudku v jeho neprospěch. Jinak by nemohl být stanoven rozsah pravomocně rozsouzené věci ve vztahu k rozsudku a žalobce by například mohl získat nový rozsudek založený na tomtéž nároku.

86. Tento druhý aspekt je relevantní zejména v případech rozsudků pro zmeškání. Rozsah povinnosti odůvodnění však musí souviset s podmínkami stanovenými k podání opravného prostředku. Čím přísnější jsou podmínky týkající se podání opravného prostředku proti rozsudku pro zmeškání, tím přísnější budou požadavky týkající se odůvodněnosti rozsudku. Aby účastník řízení, který neměl ve věci úspěch, mohl úspěšně podat opravný prostředek proti rozsudku pro zmeškání, musí mít možnost identifikovat skutkové okolnosti a právní otázky, kterých se má týkat jeho argumentace. Pouze takto je zaručeno jeho právo na spravedlivý proces.

87. V řízení před Soudním dvorem vláda Spojeného království především zdůraznila, že rozsudek pro zmeškání nebyl zcela neodůvodněný, ale že toto odůvodnění bylo stručné, jelikož rozsudek byl odůvodněn pouze nepřítomností žalovaného v řízení. Vláda Spojeného království dále uvedla, že možnost vydat rozsudek pro zmeškání nezbytně předpokládá, že žalovanému bude doručen nejen návrh na zahájení řízení, ale i podrobný popis návrhových žádání („particulars of claim“), jež obsahuje podrobné vylíčení důvodů a skutkového základu sporu.

88. Není rozhodující, že tyto informace pocházejí od samotného žalobce, a soud je svým způsobem pouze přeposílá. Požadavek odůvodnění je dodržen, pokud je žalovaný seznámen s důvody a skutkovými okolnostmi, na kterých je návrh založen, aby mohl proti rozsudku pro zmeškání účinně podat opravný prostředek.

89. Právo na spravedlivý proces nezavazuje soud imperativně uvést v rozsudku skutkové okolnosti, pokud už byly uvedeny v jiném dokumentu, na který se rozsudek jasně odvolává. Pokud tedy neexistují vážné překážky podání opravného prostředku proti rozsudku pro zmeškání v důsledku skutečnosti, že je třeba se podrobněji seznámit s důvody rozsudku, nelze mít za to, že právo na obranu bylo porušeno. Předkládající soud musí tedy v rámci celkového posouzení posoudit podmínky podání opravného prostředku, jakož i informace, s nimiž se žalovaný seznámil prostřednictvím rozsudku, návrhu na zahájení řízení a jakéhokoliv jiného dokumentu, jež mu byl doručen.

3. Absence přezkumu právního základu návrhu

90. Je třeba ještě určit, zda dochází k porušení práva na spravedlivý proces, když soud vydá rozsudek pro zmeškání bez předchozího přezkumu právního základu návrhu, tedy když nepřezkoumá, zda platné právní normy podkládají nárok žalobce vzhledem ke skutkovým okolnostem, které žalobce uvedl.

91. Právo na spravedlivý proces bezpochyby zpravidla vyžaduje kontradiktorní přezkum skutkových okolností a právních otázek³⁴, tedy přezkum tvrzení žalobce a žalovaného. V projednávané věci se však jedná o rozsudek pro zmeškání, kdy argumenty předložil pouze žalobce.

92. Vláda Spojeného království s cílem odůvodnit procesní postup poukázala na důvody související s hospodárností řízení. Podle vlády Spojeného království nesmí být soudy nuceny provádět přezkum v řízeních, v nichž žalovaný není přítomen. Kromě toho nepřezkoumání právních otázek odůvodňuje podle vlády Spojeného království organizace soukromoprávního řízení ve Spojeném království, v jehož

34 — ESLP, rozsudek Jokela v. Finsko (uvedený v poznámce pod čarou 33, § 72).

rámci jsou účastníci řízení v zásadě povinni uplatnit své právní argumenty, jelikož zásada *iura novit curia* – soud zná právo (a musí ho uplatnit *ex officio*) – se neuplatňuje bez omezení³⁵. Tato argumentace obstojí při právním přezkumu z hlediska základního práva na spravedlivý proces.

93. Pokud se účastník řízení nebrání soudní žalobě, s níž je obeznámen, přijímá riziko vydání rozsudku ve svůj neprospěch. Ví, co požaduje žalobce, a je si vědom možnosti, že bude vydán rozsudek v jeho neprospěch. Pokud se však zdrží vyjádření k žalobě, právo na spravedlivý proces podle mého názoru nezbytně vyžaduje, aby byla žalovanému nepřítomnému v řízení přiznána dodatečná ochrana před rizikem vydání rozsudku v jeho neprospěch, který bude věcně neopodstatněný, způsobem, že se příslušnému soudu uloží povinnost přezkoumat právní základ žaloby. Riziko, že bude vydán věcně nesprávný rozsudek bez předchozího přezkumu právního základu žaloby, se dotýká komplexní problematiky hmotněprávní a procesní pravdy. Základní právo na obranu je však dostatečně zaručeno, pokud žalovaný může účinně vyjádřit svůj názor a pokud může proti rozsudku pro zmeškání podat opravný prostředek.

94. Z tohoto důvodu se projednávaný případ liší od případu ve věci Gambazzi. V dané věci totiž šlo o neúčast, kterou soud uložil žalovanému jako sankci. Žalovaný byl vyloučen ze zbývající části řízení, ač si přál se jí zúčastnit, a byl tak považován za žalovaného nepřítomného v řízení z důvodu, že nesplnil podmínky, které mu byly nařízeny v předchozím stádiu řízení. V tomto případě měl Soudní dvůr za to, že otázka, zda důvodnost nároků vznesených proti žalovanému byla předmětem přezkumu v tomto či předchozím stádiu a zda žalovaný měl v tomto či předchozím stádiu možnost vyjádřit se k věci a zda měl možnost podat opravný prostředek, představuje relevantní okolnost v rámci celkového posouzení³⁶.

95. Kromě toho ani nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu³⁷, nestanoví žádný celkový přezkum právního základu návrhu. Podle čl. 11 odst. 1 písm. b) tohoto nařízení se návrh odmítne z důvodu absence základu pouze tehdy, je-li zjevně neopodstatněný.

4. Odpověď na druhou předběžnou otázku

96. Na druhou předběžnou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že v rámci doložky o veřejném pořádku stanovené v čl. 34 bodě 1 nařízení č. 44/2001 může soud dožádaného státu zohlednit skutečnost, že soud státu původu vydal bez přezkumu právního základu návrhu rozsudek pro zmeškání, jehož celé odůvodnění se omezuje pouze na konstatování nepřítomnosti žalovaného v řízení, ale neobsahuje žádný argument o opodstatněnosti žaloby, pouze tehdy, dospěje-li tentýž soud na základě celkového přezkumu informací poskytnutých žalovanému a požadavků stanovených právní úpravou státu původu ohledně podávání opravných prostředků k závěru, že se žalovaný nemohl proti rozsudku pro zmeškání účinně bránit z důvodu nedostatku odůvodnění tohoto rozsudku.

VI – Závěry

97. Na základě výše uvedených důvodů navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky takto:

„1) Poznámka týkající se doručení návrhu na zahájení řízení uvedená v osvědčení upraveném v článku 54 nařízení č. 44/2001 není závazná, ale může být přezkoumána soudem v rámci řízení o opravném prostředku proti prohlášení vykonatelnosti. Skutečnost, že rozsudek pro zmeškání

35 — Viz například body 33 až 37 stanoviska generálního advokáta Jacobse ze dne 15. června 1995 ve věci, v níž byl vydán rozsudek van Schijndel a van Veen (rozsudek ze dne 14. prosince 1995, C-430/93 a C-431/93, Recueil, s. I-4705).

36 — Rozsudek Gambazzi (uvedený v poznámce pod čarou 23, bod 45).

37 — Úř. věst. L 399, s. 1.

byl žalovanému doručen pouze soudem dožádaného státu současně s prohlášením vykonatelnosti, nezbavuje žalovaného povinnosti, která pro něj vyplývá z čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, podat opravný prostředek proti rozsudku pro zmeškání ve státě původu, pokud jej rozsudek pro zmeškání nebo jakýkoliv jiný dokument, který mu byl doručen, seznamuje s důvody rozsudku takovým způsobem, že je může účinně napadnout.

- 2) V rámci doložky o veřejném pořádku stanovené v čl. 34 bodě 1 nařízení č. 44/2001 může soud dožádaného státu zohlednit skutečnost, že soud státu původu vydal bez přezkumu právního základu návrhu rozsudek pro zmeškání, jehož celé odůvodnění se omezuje pouze na konstatování nepřítomnosti žalovaného v řízení, ale neobsahuje žádný argument o opodstatněnosti žaloby, pouze tehdy, dospěje-li tentýž soud na základě celkového přezkumu informací poskytnutých žalovanému a požadavků stanovených právní úpravou státu původu ohledně podávání opravných prostředků k závěru, že se žalovaný nemohl proti rozsudku pro zmeškání účinně bránit z důvodu nedostatku odůvodnění tohoto rozsudku.“